

برنامه آموزشی دوره دکتری حکمت متعالیه

گروه: فلسفه و کلام اسلامی

دوره: دکتری حکمت متعالیه

برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری حکمت متعالیه در سه فصل: مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس پس از تصویب در گروه و دانشکده برای تصویب نهایی و اجراء به معاونت آموزشی دانشگاه اصفهان ارسال میگردد.

مشخصات کلی دوره دکتری حکمت متعالیه در سه فصل تنظیم شده است

فصل اول

1-مقدمه: فلسفه اسلامی در جریان سیر تاریخی خویش با حکمت متعالیه و فلسفه ملاصدرا پایه مرحله جدیدی نهاد که آثار آن هنوز ادامه دارد. ویژگی حکمت متعالیه نزدیکی هرچه بیشتر عرفان نظری با اندیشه ورزی عقلانی و این هر دو با آیات الهی و کلام بلند ائمه معصومین علیهم السلام است. در هم تنیدگی عقل و نقل و شهود در حکمت متعالیه آن را از چنان ظرفیتی برخوردار کرده است که می تواند منبع غنی و عظیمی برای پاسخگویی به نیازهای هستی شناختی و معرفت شناختی زمان حاضر و نسل های آتی قرار گیرد بی شک تعالی و انسجام فکری اندیشمندانی چون حکیم ملاهادی سبزواری، علامه طباطبائی، شهید مطهری و امام خمینی و ده ها ستاره درخشان علمی دیگر در روزگار مامرهون تسلط در دقایق و لطایف حکمت متعالیه صدرایی بوده است از این رو طراحی دوره دکتری حکمت متعالیه گامی استوار در جهت ارتقاء دانش فلسفی در سطوح عالی دانشگاهی و قدمی بلند در راه تحکیم مبانی نظری اسلام خواهد بود.

2-تعریف

دوره دکتری حکمت متعالیه عالیتزین دوره تحصیلی تخصصی نظام آموزشی عالی در زمینه ی فلسفه اسلامی است که دانشجو پس از گذراندن مجموعه ای هماهنگ از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی در پایان دوره به اخذ مدرک دکتری نایل میشود.

3-اهداف

- تربیت محقق و متخصص در رشته ی حکمت متعالیه صدرایی به منظور رفع نیازهای فکری کشور جمهوری اسلامی

- گسترش مرزهای دانش در رشته ی مربوط

- زمینه سازی برای پرورش صاحب نظر برای مقاطع تحصیلی در زمینه ی فلسفه اسلامی

- زمینه سازی و بستر مناسب برای توان و مهارت لازم به منظور ارایه نظریه نوین و تولید علم

- پرورش نیروهای توانمند جهت دفاع از اندیشه های فلسفی و دینی و پاسخ به پرسشهای بنیادین در حوزه فلسفه اسلامی

- نظام مند کردن میراث علمی فیلسوفان جهان اسلام

4- شرایط پذیرش ورود به دوره دکتری حکمت متعالیه

دانش پژوهان دوره دکتری حکمت متعالیه از میان فارغ التحصیلان دوره کارشناسی ارشد رشته ی الهیات، فلسفه و کلام، فلسفه، عرفان، فلسفه تطبیقی و علوم قرآن براساس ضوابط عمومی و اختصاصی پذیرفته و انتخاب میشوند در صورتی که دانش پژوهان از رشته های دیگر، بخواهند در این دوره شرکت کنند باید حسب تشخیص گروه پیش نیاز لازم را طی نمایند. بدیهیست داشتن شرایط عمومی در نظام آموزش عالی و احراز صلاحیت در آزمون تخصصی و شفاهی لازم است.

5- طول دوره و شکل نظام آموزشی

مدت این دوره مطابق مصوبات وزارت علوم تحقیقات و فناوری است و به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می شود مرحله آموزشی از زمان پذیرفته شدن در امتحان ورودی آغاز و به امتحان جامع ختم می شود و مرحله پژوهشی از ترم اول آغاز و با تدوین رساله و دفاع از آن پایان می پذیرد

6- واحد های درسی

واحد های درسی این دوره اعم از آموزشی و پژوهشی 36 واحد است و شامل 12 واحد اصلی و 6 واحد اختیاری که در مرحله آموزشی عرضه می گردد و دارای 18 واحد پایان نامه که به مرحله پژوهشی اختصاص دارد. در ضمن گروه فلسفه و کلام اسلامی مجاز است تا سقف 6 واحد پیش نیاز از درسهای دوره ی کارشناسی ارشد که دایره می باشد در این دوره لحاظ کند که به حسب صلاحدید و تشخیص گروه تصمیم گیری می شود و دانشجو می تواند برخی از واحدهای پیشنهادی را از سایر رشته ها و گرایش های مرتبط در دانشگاه اخذ نماید.

فصل دوم جداول دروس

الف - عناوین دروس تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد
1	وجود شناسی در حکمت متعالیه	2
2	علّیت و حرکت در حکمت متعالیه	2
3	علم النفس و معاد شناسی	2
4	الهیات در حکمت متعالیه	2
5	فلسفه مشاء (1)	2
6	عرفان اسلامی	2
	جمع کل واحدها	12

ب - جدول دروس اختیاری *

ردیف	نام درس	تعداد واحد
1	معرفت شناسی در حکمت متعالیه	2
2	فلسفه مشاء (2)	2
3	فلسفه اشراق	2
4	حکمت در کتاب و سنت	2
5	وجود شناسی تطبیقی	2
6	خدا شناسی و صفات الهی تطبیقی	2
7	زندگی و فلسفه در حکمت متعالیه	2
8	انسان شناسی در حکمت متعالیه	2
9	فلسفه اخلاق و حکمت متعالیه	2
10	طبیعیات در حکمت متعالیه	2
	جمع کل واحدها	20

- دانشجو باید شش واحد از دروس اختیاری فوق را با هماهنگی گروه و شورای تحصیلات تکمیلی اخذ نماید.
- دانشجویی تواند یک یا دو درس را با پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای تکمیلی گروه از سایر رشته ها و گرایش های مرتبط موجود در دانشگاه اخذ نماید

وجود شناسی در حکمت متعالیه

Ontology in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحقیق و تحلیل در اصول پایه ای حکمت متعالیه به منظور دست یابی به توان استنباطهای فلسفی
رئوس مطالب:

- شناخت عمیق اسفار اربعه نظری حکمت متعالیه و اهمیت آن با اسفار اربعه در حکمت عملی و عرفان
- تحلیل وجودشناختی ملاصدرا با توجه به اصالت، بساطت، تشکیک و وحدت در وجود
- اصالت وجود و اعتباریت ماهیت و نسبت وجود و ماهیت در حکمت متعالیه و نقد و تحلیلهای مربوط به آن
- مراتب وجود و اقسام آن (مستقل و رابط، رابط و رابطی، اطوار و شئون حقیقت وجود)
- وحدت شخصی وجود و بررسی ادله آن و نقد و بررسیهای مربوط به آن

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهائی	پروژه-تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ملاصدرا، محمد، (1386)، الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعه، چاپ اول، جلد 1 و 2، تهران: انتشارات حکمت صدرا.

- ملاصدرا، محمد (1360)، الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، چاپ دوم، دانشگاه مشهد: مرکز نشر دانشگاهی.

منابع فرعی:

- ابن سینا، ابو علی (1368)، الهیات الشفاء، تصحیح و تعلیق، دکتر ابراهیم مذکور، چاپ اول، انتشارات خسرو.

- ابو البرکات، هبه الله، (1378)، الكتاب المعتبر فی الحکمة، چاپ دوم، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.

- بهمنیار بن المرزبان، (1375)، التحصیل، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- خمینی، روح الله، (1381)، تقریرات فلسفه، (سید عبدالغنی اردبیلی)، چاپ اول، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

- جوادی، عبدالله، (1375)، رَحِیقْ مَخْتوم شرح حکمت متعالیه، چاپ اول، قم: مرکز نشر اسراء.

- سبزواری، ملاهادی، (1418)، شرح المنظومه، تصحیح و تعلیق، حسن حسن زاده آملی، چاپ اول، تهران: نشر ناب.

- فخرالدین، محمد، (1411ق)، المباحث المشرقیه، چاپ دوم، قم: مکتبه بیدار.

1- Rizvi Sajjad H . (Sajjad Hayder) ,Mulla Sadra and metaphysics : modulation of being , Routledge , 2009

2-Mulla Sadra and ; comparative philosophy on causation ,Institute of Islamic studies, Salman –Azadeh ,2003

3-International conference on perception according to Mulla Sadra (1999:Tehran), Perception according to Mulla Sadra ,Institute of Islamic studies , Salman-Azadeh ,2002

4-Morris , James Winston , wisdom of the throne,an introduction to the philosophy of Mulla Sadra ,Princeton University, 1981

علیت و حرکت در حکمت متعالیه

Causality and Movement in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی :-
	حل تمرین :-
نوع درس : تخصصی	پیش نیاز : ندارد

هدف درس:

تحقیق و تحلیل در اصول پایه ای حکمت متعالیه به منظور دست یابی به توان استنباطهای فلسفی

رئوس مطالب:

- حقیقت علت و معلول ، صادر اول و کیفیت صدور و بسیط الحقیقه در وجود شناختی ملاصدرا
- مساله حرکت و سکون ، قوه و فعل ، حادث و قدیم و ربط متغیر و ثابت
- اصل حرکت در مقوله و حرکت جوهری و براهین آن در فلسفه ملاصدرا و نقد و تحلیل های مربوط به آن
- مساله تقدم و تأخر و معیت وجودی در حکمت متعالیه

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ملاصدرا، محمد، (1386) الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ج2 و3، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا.
- ملاصدرا، محمد، (1360) الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، چاپ دوم، دانشگاه مشهد : مرکز نشر دانشگاهی.

منابع فرعی :

- ابن سینا، ابو علی، (1368)، الهیات الشفاء، تصحیح و تعلیق، دکتر ابراهیم مذکور، چاپ اول، انتشارات خسرو.
- ابو البرکات، هبه الله، (1378)، الكتاب المعتبر فی الحکمة، چاپ دوم، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- بهمنیار بن المرزبان، (1375)، التحصیل، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- جوادی، عبدالله، (1375)، ریح مختوم شرح حکمت متعالیه، چاپ اول، قم: مرکز نشر اسراء.
- خمینی، روح الله، (1381)، تقریرات فلسفه، (سید عبدالغنی اردبیلی)، چاپ اول، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- سبزواری، ملا هادی، (1418)، شرح المنظومه، تصحیح و تعلیق، حسن حسن زاده آملی، چاپ اول، تهران: نشر ناب.
- فخرالدین، محمد، (1411ق)، المباحث المشرقیه، چاپ دوم، قم: مکتبه بیدار.

علم النفس و معادشناسی Psychology and Resurrectionology

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی :-
نوع درس : تخصصی	حل تمرین :-
	پیش نیاز : ندارد

هدف درس:

تحقیق و تحلیل اهمّ مباحث نفس شناسی و معادشناسی در حکمت متعالیه

رئوس مطالب:

- ماهیت و جوهر نفس، تجرد نفس، مغایرت نفس و بدن و قوای نفس و بررسی آراء حکیمان
- خلود نفس و احوال و آثار آن
- قدم و حدوث نفس و نظریه جسمانیة الحدوث و روحانیة البقاء و بررسی آراء مخالفان
- تناسخ، معاد نفس، ملکات نفس، حشر نفس

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابن سینا، ابوعلی، 1395 هـ.ق) الشفاء فی النفس، چاپ اول، مصر: المكتبة العربیه.
- ملاصدرا، محمد (1386)، مفاتیح الغیب ج 1 و 2، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، (1386) الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، جلد 8 و 9، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا.

منابع فرعی :

- ابن سینا، ابوعلی، 1402 هـ.ق) الاشارات و التنبیها، نمط سوم، چاپ دوم، ناشر، نشر کتاب.
- ابن سینا، ابوعلی، (1395)، الشفاء فی النفس، تصحیح ابراهیم مدکور، مصر: چاپ قاهره.

- خمینی، روح الله، (1381)، تقریرات فلسفه، (سید عبدالغنی اردبیلی)، چاپ اول، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ملاصدرا، محمد، (1381) المبدأ والمعاد فی الحکمه المتعالیه ، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، (1381)، رساله سه اصل، تصحیح و تحقیق، حسین نصر، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

الهیات در حکمت متعالیه

Theology in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحلیل اهم مباحث مطرح در الهیات و خدا شناسی در حکمت متعالیه

رئوس مطالب:

- خدا شناسی فلسفی با تاکید بر وجود شناسی ملاصدرا: برهان صدیقین، یکتایی وجود و بساطت واجب الوجود
- بررسی و تحلیل صفات الهی در حکمت متعالیه
- تحلیل قاعده الواحدیه، دوام فیض و توحید افعالی و عبادی در حکمت متعالیه
- تحلیل فیلسوفان حکمت متعالیه از مساله خیر و شر
- تحلیلی بر ارتباط خدا و انسان در حکمت متعالیه

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه- تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ملاصدرا، محمد (1381) المبدأ و المعاد فی الحکمه المتعالیه ، چاپ اول، تهران: بنیاد حکمت اسلامی
صدرا.

- ملاصدرا، محمد (1386) الحکمه المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ج6 و7، قم: انتشارات مصطفوی.

- ملاصدرا، محمد (1386) مفاتیح الغیب ج 1 و2، تهران: بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

منابع فرعی :

- ملاصدرا، محمد (1364)، تفسیر القرآن الکریم، چاپ اول، قم: انتشارات بیدار.

- ملاصدرا، محمد (1367)، شرح اصول کافی، چاپ اول، تهران: چاپخانه حیدر.

فلسفه مشاء (1)

Peripatetic Philosophy (1)

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: تخصصی	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحلیل اصول وجودشناسی حکمت مشاء و شناخت اهم آراء ابن سینا

رئوس مطالب:

- تبیین و تحلیل وجود، جوهر، ماده، صورت، قوه و فعل در نگاه ارسطو، ابن سینا و ابن رشد.
- مساله حرکت در هستی شناسی ارسطو و ابن سینا
- شناخت علیت، مناسبات علل و تناهی علل
- عشق و معشوق در وجودشناسی ابن سینا

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه-تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ابن سینا، ابوعلی، (1363)، الهیات شفاء، چاپ اول، تهران: انتشارات ناصر خسرو.
- ابن سینا، ابوعلی، (1364)، النجاة، چاپ دوم، تهران: چاپخانه خورشید.
- ابن سینا، ابوعلی، (1377)، الاشارات والتنبیها، چاپ دوم، قم: دفتر نشر کتاب با شرح خواجه و فخر رازی.

منابع فرعی:

- ابن سینا، ابوعلی، (1368)، المبدأ و المعاد، چاپ اول، تهران: انتشارات مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه میل گیل با همکاری دانشگاه تهران.
- ارسطو، (1346)، مابعدالطبیعه، با شرح ابن رشد (ترجمه: اسحق بن حنین).
- بهمنیار، (1375)، التحصیل، چاپ اول، تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.

1-Kemal, Salim ,philosophical poetics of Alfarabi , Avicenna and Averroes : the Aristotelian reception, Routledge , 1991

2- Avicenna,Poem de la medecine : al –Husayn Ibn Abd Allah Ibn Sina ,
Urguza fi T –tibb Cantica Avicenna, Societe d, Edition Les Belles
Letters,1956

3- Avicenna ,I lahiyat, English and , Arabic , The metaphysics of The
healthing : a parallel English –Arabic text Brigham Young University , 2004

4- Morewedge ,Parviz ,Metaphysica of Avicenna (ibn sina) , a critical
translation commentary and analysis of the fundamental argumetns in
Avicenna”s metaphysica the Danish Nama- alai , Routledge and , kegan
paul , 1973

5-Goodman ,Lenn Evan , Avicenna , Routledge , 1992

6-Iran . Society ,Calcutta , Avicenna commemoration volume , 1956

عرفان اسلامی

Islamic Gnosis

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: تخصصی	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحقیقی و تحلیلی مبانی عرفان اسلامی بر پایه مهمترین متون عرفانی بویژه مباحثی که در اندیشه فلسفی ملاصدرا حضور و تاثیر بیشتری داشته است

رئوس مطالب:

- بیان مناقشات حکمت بحثی و ذوقی

- وجود حق، مطلق، مقید و وحدت شخصی در عرفان

- عوالم کلیه و حضرات خمس

- اقسام و مراتب کشف و شهود

- مراتب وجودی انسان و انسان کامل

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- صائن الدین، ع، 1372، تمهید القواعد، شرح جوادی آملی، چاپ اول، انتشارات الزهراء.

- محیی الدین، ابن عربی، 1370، فصوص الحکم، شرح عبدالرزاق کاشانی، چاپ اول، قم: انتشارات بیدارقم.

منابع فرعی:

- ابن فناری، م، 1363، مصباح الانس در شرح مفتاح غیب الجمع و الوجود، چاپ اول، انتشارات فجر.

- قیصری، 1416ق، مطلع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم محیی الدین، تهران: منشورات انوار المهدی.

- محیی الدین، ابن عربی، 1381، الفتوحات المکیه، بیروت: انتشارات دارصادر و دارالفکر و آثار

شارحان فصوص الحکم ابن عربی.

معرفت شناسی در حکمت متعالیه

Epistemology in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحلیل اندیشه های معرفت شناختی ملاصدرا و بررسی نقش آن در حکمت متعالیه و ارتباط مباحث فلسفی حکمت متعالیه با معرفت شناسی

رئوس مطالب:

- ماهیت و اقسام علم و اقسام معقولات
- تحلیل حقیقت تعقل و مساله اتحاد عقل ، عاقل و معقول در حکمت متعالیه
- کیفیت حصول عقل فعال در نفس انسان
- ساختار معرفت در حکمت متعالیه
- ارزش معرفت و ارتباط آن با بحث ملاک در قضایا
- مباحث وجود ذهنی و ارتباط آن با مباحث معرفت شناسی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ملاصدرا، محمد، (1386)، مفاتیح الغیب ج 1، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، (1386)، الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ج2 و3، چاپ اول، تهران: انتشارات مصطفوی.
- ملاصدرا، محمد، (1360) الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، چاپ دوم، دانشگاه مشهد : مرکز نشر دانشگاهی.

منابع فرعی :

- ابو البركات، هبه الله، (1378)، الكتاب المعتبر فى الحكمة، چاپ دوم، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- ابن سینا، ابو علی، (1368)، الهیات الشفاء، تصحیح و تعلیق، دکتر ابراهیم مذکور، چاپ اول، انتشارات خسرو.
- بهمنیار بن المرزبان، (1375)، التحصیل، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- جوادى، عبدالله، (1375)، رحيق مختوم شرح حکمت متعالیه، چاپ اول، قم، مرکز نشر اسراء.
- خمینی، روح الله، (1381)، تقریرات فلسفه، (سید عبدالغنى اردبیلی)، چاپ اول، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- سبزواری، ملا هادی، (1418)، شرح المنظومه، تصحیح و تعلیق، حسن حسن زاده آملی، چاپ اول، تهران: نشر ناب.
- فخرالدین، محمد، (1411ق)، المباحث المشرقیه، چاپ دوم، قم: مکتبه بیدار.

فلسفه مشاء (2) Peripatetic Philosophy (2)

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحقیق و تحلیل اهمّ مباحث و آراء ابن سینا در الهیات

رئوس مطالب:

- خدا شناسی در هستی شناسی حکمت مشاء سینوی
- تبیین مبداءات اول و کفایت صدور
- تحلیلی نظام عقلی و عوالم وجود
- عشق و عاشق و معشوق در حکمت مشاء سینوی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ابن سرقا، ابوعلی، (1368) الهیات شفاء، چاپ اول، تهران: انتشارات ناصر خسرو.
- ابن سرقا، ابوعلی، (1368) المبداء و المعاد، چاپ اول، انتشارات مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مل گئی با همکاری دانشگاه تهران.

منابع فرعی:

- ابن سرقا، ابوعلی، (1400 هـ ق) مجموعه رسائل، چاپ اول، قم: انتشارات بچار.
- ابن سرقا، ابوعلی، (1378) الاشارات و التشیحات، نمط 40، 8، 9 و 10، دفتر نشر کتاب.

1-Kemal, Salim ,philosophical poetics of Alfarabi , Avicenna and Averroes : the Aristotelian reception, Routledge , 1991

2- Avicenna,Poem de la medecine : al –Husayn Ibn Abd Allah Ibn Sina ,
Urguza fi T –tibb Cantica Avicenna, Societe d, Edition Les Belles
Letters,1956

3- Avicenna ,I lahiyat, English and , Arabic , The metaphysics of The
healthing : a parallel English –Arabic text Brigham Young University , 2004

4- Morewedge ,Parviz ,Metaphysica of Avicenna (ibn sina) , a critical
translation commentary and analysis of the fundamental argumetns in
Avicenna”s metaphysica the Danish Nama- alai , Routledge and , kegan
paul , 1973

5-Goodman ,Lenn Evan , Avicenna , Routledge , 1992

6-Iran . Society ,Calcutta , Avicenna commemoration volume , 1956

7-Burrell,David B , Knowing the Unknowable God : Ibn –Sina
,Maimonides,Aquinas University of Noter Dame , 1986

حکمت در کتاب و سنت

Theosophy in the Quran and Tradition

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -	حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد	

هدف درس:

مطالعه و تحقیق عمیق در قرآن و روایات به منظور دست طیبی به معارف عقلی و حکمت بحثی.

رئوس مطالب:

- بررسی دیدگاه های مفسران و حکیمان مسلمان در باب معارف عقلی در قرآن و روایات
- عقل گرایی، نص گرایی، ایمان گرایی...
- علیت و مشیت الهی در قرآن
- خدا و طبیعت ، خدا و انسان، خیر و شر در قرآن
- نبوت و امامت و معاد در قرآن

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ملاصدرا، محمد، 1364، تفسیر القرآن الکریم، چاپ اول، قم: انتشارات بشار.
- طباطبائی، محمد حسین، 1394.ق)، المیزان فی تفسیر القرآن، چاپ اول، بیهوت: موسسه الاعلمی.
- کلینی، محمد، (بی تا)، اصول کافی، چاپ اول، چاپخانه حیدری.
- ملاصدرا، محمد، 1367، شرح اصول کافی، چاپ اول، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.

منابع فرعی:

- جوادی آملی، عبدالله (1378)، حکمت نظری، و عملی در نهج البلاغه قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم دفتر انتشارات اسلامی.
- جوادی آملی، عبدالله (1379)، علی بن موسی الرضا علیه السلام و فلسفه، قم: دارالاسلام النشر.
- قاضی سعید قمی، (1374/1415)، شرح توحید صدوق طهران، وزارت الثقافه و الارشاد اسلامی، موسسه الطباعه و النشر.

فلسفه اشراق

The Philosophy of Illumination

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی تحلیلی فلسفه اشراق

رئوس مطالب:

- فلسفه اشراق، احاطه دوباره فلسفه در جهان اسلام
- جایگاه نور و ظلمت، وجود و ماهیت در هستی شناسی سهروردی....
- دواعی و سرچشمه های حکمت اشراق
- شرح اشراق و نقد حکمت مشاء
- نوآوریهای فلسفی شرح اشراق: فنهی، صدور، رمز، تمطی و تأوی...

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- سهروردی، (1372)، مجموعه مصنفات ش بخ اشراق، چاپ دوم، تهران : موسسه مطالعات و تحق قات فرهنگی.

منابع فرعی:

- ابراهیمی دغانی، غلامحسین، (1388)، شعاع اندیشه در فلسفه سهروردی، چاپ ششم ، تهران : انتشارات حکمت.

و آثار شارحان حکمت اشراق همچون: شمس الدین محمد شرزوی، قطب الدین شریازی، نظام الدین...

وجود شناسی تطبیقی The Comparative Ontology

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی :- حل تمرین :-
نوع درس : اختیاری	پیش نیاز : ندارد

هدف درس:

مقایسه اجتهادی در وجودشناسی میان فلسفه غرب و فلسفه اسلامی

رئوس مطالب:

- شناخت، وجود، وحدت و کثرت، وجود و صریورت
- علت وجود، انحاء وجود، وجود، وجود مستقل و غی مستقل
- وحدت وجود، بساطت وجود، وجود مطلق
- وجود بی‌نهایت و کثرت موجودات متناهی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- آثار و کتب فلسفه اسلامی خصوصا: فارابی، شیخ الرئیس، شیخ اشراق، ملاصدرا و...
- آثار فلسفی ارسطو و افلاطون
- آثار فلسفی هگل و فیلسوفان غرب همچون کانت، ژان والف ژیلسون و...

1-Nasr, Hossien , Introduction to Islamic cosmological doctrines , conceptions of nature and methods used for its study by the Ikhwan al –safa , al –Biruni and Ibn sian ,The Belknap press of Harvard University ,1964

خداشناسی و صفات الهی تطبیقی

Comparative Theism and Divine Attributes

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی :- حل تمرین :-
نوع درس : اختیاری	پیش نیاز : ندارد

هدف درس:

شناخت تطبیقی آراء فیلسوفان مسلمان و فلاسفه غرب در خداشناسی و صفات الهی

رئوس مطالب:

- راههای شناخت خدا (ایمان، عقل، کشف و شهود، الهام، وحی)
- اثبات پذیری و علی اثبات ناپذیری شناخت خداوند
- وحدت و بساطت وجود و ذات الهی و مقایسه ان با تثلیث در مسیحیت
- سرمدیت، تغیری ناپذیری، عدم تناهی خداوند
- معنا شناختی اوصاف الهی از قبیل: اشتراک، تمثیل، تعطیل ...

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- باریور، ایمان، 1362، علم و دین، ترجمه بهاء الدین خرمشاهی، چاپ اول، مرکز نشر دانشگاه تهران.
- تاللی فرو، چالرز، 1382، فلسفه دین، ترجمه انشاء الله رحمتی، چاپ اول، دفتر پژوهش و نشر سهروردی.
- سبزواری، ملاهادی، 1385، شرح الاسماء، تحقیق دکتر نجفقلی حبیبی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه اصفهان.
- گنجلر، ن، 1384، فلسفه دین، ترجمه دکتر حمیدرضا آیت اللهی، چاپ اول، انتشارات حکمت.
- ملاصدرا، محمد، 1381، المبدأ و المعاد فی الحکمة المتعالیه، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، 1386، مفاتیح الغیب، ج 1 و 2، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- هیک، ج 1381، فلسفه دین، ترجمه بهزاد ساکلی، چاپ سوم، انتشارات بنی المللی الهدی.

1-Elkaisy –Friemuth , Maha , God and humans in Islamic thought : Abd al –
Jabbar, Ibn sina and Al –Ghazali , Routledge, 2006

زندگی و فلسفه در حکمت متعالی

Life and Philosophy in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیلی کاربرد فلسفه در زندگی و مبانی زیباشناسی در حکمت متعالیه

رئوس مطالب:

- فلسفه زندگی و معناشناسی زندگی

- انسان شناسی ملاصدرا

- عرفان و زندگی در حکمت متعالی

- فلسفه تعالی و تربیت در حکمت متعالی

- فلسفه سرچشمه در حکمت متعالی

- زیباشناسی و وجودشناسی در حکمت متعالیه

- خیال و رابطه تخیل با زیباشناسی و پیوند لذت و تخیل

- علم الاسماء، صنایع لطیفه و هنر در حکمت متعالیه

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- امامی جمعه، مهدی، (1385)، فلسفه هنر در عشق شناسی ملاصدرا، چاپ اول، انتشارات فرهنگستان هنر.

- ملاصدرا، محمد، (1386)، الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ج 2 و 3، قم: انتشارات مصطفوی.

- ملاصدرا، محمد، (1360)، الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، المشهد، الثالث، الرابع و الخامس چاپ

دوم، دانشگاه مشهد: مرکز نشر دانشگاهی.

- ملاصدرا، محمد، (1386) مفاتیح الغیب ج 1 و 2، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

- ملاصدرا، محمد، (1381)، المبدأ و المعاد فی الحکمه المتعالیه، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

- ملاصدرا، محمد، (1364)، تفسیر القرآن الکریم، چاپ اول، قم: انتشارات نجار.

- ملاصدرا، محمد، (1360)، الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، چاپ دوم، دانشگاه مشهد : مرکز نشر دانشگاهی.

- ملاصدرا، محمد، (1386)، رساله سه اصل، تصحیح و تحقیق و مقدمه، دکتر حسین نصر، چاپ اول، تهران: بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

- ملا صدرا، محمد، (1363)، کسر اصنام الجاهلیه، ترجمه محسن بیدار فر، تهران: الزهرا.

1-Central Asian Art of Avicenna epoch , Irfon , 1980

2-Corbin ,Henry , Avicenna and the visionary recital , princeton University , 1960

3- Avicenna's problems : literal inheritance , custom , connections , Tajikistan University , 1988

4-Avicenna, Risalat al – iksir , Osman Yalcin Matbaasi , 1957

انسان شناسی در حکمت متعالیه

Humanology in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

تحارلی و تحقیق دیدگاه حکمت متعالیه در مورد انسان و ابعاد وجودی او

رئوس مطالب:

- مبانی انسان شناسی در حکمت متعالیه
- شناخت نفس و کیفیت حدوث نفس و تجرد آن در حکمت متعالیه
- ارتباط نفس و بدن و مراتب وجود انسان به عنوان جامع عوالم سه گانه وجود
- سعادت و شقاوت عقلانی و جسمانی انسان
- کمال انسان و انسان کامل در حکمت متعالیه

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- حسن زاده، حسن، 1371، عیون مسایل النفس، چاپ اول، تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.
- طباطبائی، محمدحسین 1394. ق) المیزان فی تفسیر القرآن، چاپ اول، بیوت: موسسه الاعلمی.
- طباطبائی، محمدحسین 1394. ق)، رساله الانسان.
- ملاصدرا، محمد، 1364، تفسیر القرآن الکریم، چاپ اول، قم: انتشارات بشار.
- ملاصدرا، محمد، 1386، مفاتیح الغیب ج 21، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، 1386، الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، جلد 8 و 9، قم: انتشارات مصطفوی.

فلسفه اخلاق و حکمت متعالی

Moral Philosophy and Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت اساسی ترین مباحث فلسفه اخلاق و تحلیل و بررسی آراء فیلسوفان حکمت متعالیه در این زمینه

رئوس مطالب:

- بررسی پیشینه رویکرد فلسفی فیلسوفان مسلمان به علم اخلاق و فلسفه اخلاق
- عقل عملی در حکمت متعالیه
- تحلیل حسن و قبح در حکمت متعالیه
- تحلیل فلسفی قضایای اخلاقی مشتمل بر باید و نباید نزد فیلسوفان حکمت متعالیه
- بررسی مکاتب واقع گرای اثبات پذیر و اثبات ناپذیر و غیرواقع گرا در حوزه اخلاق و نسبت آنها با حکمت متعالیه

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ملاصدرا، محمد (1364)، تفسیر القرآن الکریم، چاپ اول، قم: انتشارات بشار.
- ملاصدرا، محمد (1386)، مفاتیح الغیب ج 1 و 2، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد (1386) رساله سه اصل، تصحیح و تحقیق و مقدمه، دکتر حسین نصر، چاپ اول، تهران: بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

منابع فرعی:

- طباطبائی، محمدحسین (1379 ق) اصول فلسفه و روش رئالیسم، با شرح شهید مطهری مجموعه آثار، جلد 6
- مدخل های مربوط به فلسفه اخلاق از دایره المعارف فلسفه، پل ادواردز.

1-Barrow, Robin , An introduction to moral philosophy and moral education , Routledge , 2007

2-Rawls ,John. Lectures on the history of moral philosophy ,Harvard university , 2000

3- Whewell, William .Lectures on the moral philosophy in England and additional lectures on the history of moral philosophy ,Thoemmes ,1990

4- Raphael,David Daiches, Moral philosophy ,Oxford University , 1994

طبیعیات در حکمت متعالی

Physics in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: 2	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	حل تمرین: -
	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحلیلی مباحث طبیعیات در حکمت متعالیه و مقایسه آن با طبیعیات حکمت مشاء

رئوس مطالب:

- تحلیل معناشناختی طبیعیات در فلسفه و تفاوت آن با علوم تجربی
- بنیادهای فلسفی طبیعیات در فلسفه اسلامی
- حقیقت جسم نزد فیلسوفان مسلمان (نظریه اتصال جوهری، اتمیسم و قول به جزء لایتجزی، نظریه هیولی و صورت و...
- نحوه وجود عالم طبیعیات و حدوث و قدم عالم جسمانی در حکمت متعالیه
- مزاج و عناصر اربعه و اجرام فلکی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه - تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ابن سینا (1405ق)، الشفاء فی الطبیعیات، تصحیح دکتر ابراهیم مذکور، قم: منشورات مکتبه آیه الله نجفی.
- ملاصدرا، محمد، (1383)، شرح و تعلیقیه ملاصدرا بر الهیات شفا، تصحیح نجفقلی حبیبی، چاپ اول، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.
- ملاصدرا، محمد، (1386)، الحکمة المتعالیه فی الاسفار الاربعه، جلد 8 و 9، قم: انتشارات مصطفوی.

منابع فرعی:

- ابن سرقا، ابوعلی، (1408)، الاشارات و التشبیحات، با شرح خواجه نصیر طوسی و امام فخر رازی، قم: منشورات مکتبه آه الله نجفی.
- ارسطو، طبیعیات (1368)، ترجمه: مهدی خرمشاد، تهران: انتشارات امیر کبیر.
- عبدالمحسن، مشکوه الدین، (1347)، تاثیر و مبادی آن یا کلیات فلسفه طبعی صدرالدین شیرازی، تهران: کتابخانه ابن سینا.